

Heneb

Rhestr Termau Safonol Archaeolegol

(Fel y'i diffinnir gan y Sefydliad Archaeolegwyr, Cadw/Llywodraeth Cymru a Historic England)

Ymchwilio a chofnodi adeiladau

Mae'r diffiniad o ymchwilio a chofnodi adeiladau archeolegol (ABIR) yn rhaglen waith a fwriadwyd i sefydlu cymeriad, hanes, dyddio, ffurf a datblygiad archeolegol adeilad, neu strwythur penodol, neu gymhleth a'i leoliad, gan gynnwys ei gydrannau claddedig, ar tir, parth rhynglanwol neu o dan ddŵr.

Asesiad Desg

Mae'r diffiniad o asesiad desg yn rhaglen o asesu'r adnodd archeolegol hysbys a photensial o fewn ardal neu safle penodedig ar dir, parth rhynglanwol neu dan y dŵr. Mae'n cynnwys casglu gwybodaeth ysgrifenedig, graffig, ffotograffig ac electronig sydd eisoes yn bodoli er mwyn nodi cymeriad, maint, ansawdd a gwerth tebygol yr adnodd archeolegol hysbys neu bosibl mewn cyd-destun lleol, rhanbarthol, cenedlaethol neu ryngwladol fel y bo'n briodol.

Gwerthusiad

Mae'r diffiniad o werthusiad caeau archeolegol yn rhaglen gyfyngedig o waith maes anymwthiol neu'n ymwthiol sy'n pennu presenoldeb neu absenoldeb nodweddion, strwythurau, dyddodion, arteffactau neu ecofactau archeolegol o fewn ardal neu safle penodol ar dir, parth rhynglanwol neu dan ddŵr. Os yw gweddillion archeolegol o'r fath yn bresennol gwerthusiad maes sydd yn diffinio eu cymeriad, eu maint, eu safon a'u cadwraeth, ac yn galluogi asesiad o'u gwerth mewn cyd-destun lleol, rhanbarthol, cenedlaethol neu ryngwladol fel y bo'n briodol.

Cloddio

Mae'r diffiniad o gloddio archeolegol yn rhaglen o waith maes rheoledig a'i reolir gydag amcanion ymchwil diffiniedig sy'n archwilio, cofnodi ac yn dehongli adneuon, nodweddion a strwythurau archeolegol ac, fel y bo'n briodol, yn adfer arteffactau, ecofactau a gweddillion eraill o fewn ardal neu safle penodedig ar dir, parth rhynglanwol neu dan y dŵr. Astudir y cofnodion a wnaed a'r gwrthrychau a gasglwyd yn ystod y gwaith maes a chyhoeddwyd canlyniadau'r astudiaeth honno yn fanwl sy'n briodol i ddyluniad y prosiect.

Arolwg Geoffisegol

Mae arolwg geoffisegol archeolegol yn defnyddio technegau anymwthiol ac sydd ddim yn ddinistriol i ddarganfod presenoldeb neu absenoldeb anghysonderau sy'n debygol o gael eu hachosi gan nodweddion, strwythurau neu adneuon archeolegol, cyn belled ag y bo'n rhesymol bosibl, o fewn

Heneb

ardal neu safle penodol ar dir, yn y parth rhynglanwol neu dan y dŵr. Mae arolwg geoffisegol yn darganfod y presenoldeb o anomaleddau o botensial archeolegol trwy fesur un neu fwy o nodweddion ffisegol y tanysgrifiad.

Heneb Gofrestredig

Henebion neu adneuron archeolegol a ddynodwyd gan Weinidogion Cymru, trwy Cadw, fel 'Heneb Gofrestredig' ac felly'n cael eu diogelu dan Ddeddf Henebion 1979.

Briff gwyllo

Mae'r diffiniad o friff gwyllo archeolegol yn rhaglen ffurfiol o arsylwi ac ymchwiliad a gynhelir yn ystod unrhyw weithrediad a wneir am resymau sydd ddim yn archeolegol. Bydd hyn o fewn ardal neu safle ar dir penodol, parth rhynglanwol neu dan ddŵr, lle mae posibilrwydd y gellir tarfu neu ddinistrio dyddodion archeolegol. Bydd y rhaglen yn arwain at baratoi adroddiad ac archif archebu. Nid yw'r term yn cynnwys arsylwadau ar gyfleoedd, a ddylai arwain at gynllun archeolegol priodol yn cael ei ddylunio a'i weithredu, ac nid yw'n cynnwys monitro ar gyfer cadw olion yn y fan a'r lle.

